

รายงานสถานการณ์ประมงยุโรปเดือนกันยายน 2560¹

ปิติชาติ ไชยเสนา
เศรษฐกรปฏิบัติการ

ภาพรวมสถานการณ์ประมงยุโรป

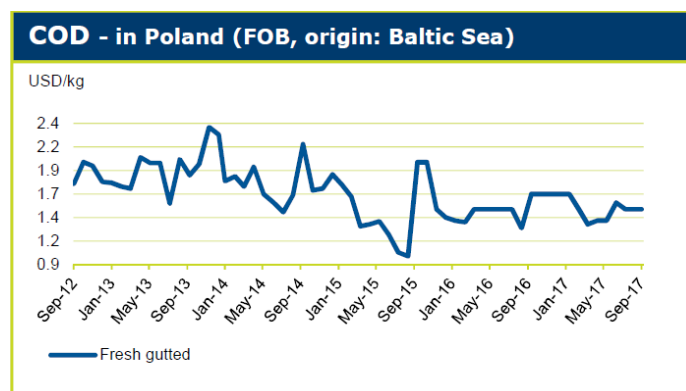
เดือนกันยายนเป็นช่วงสิ้นสุดวันหยุดฤดูร้อนของยุโรป ชาวยุโรปออกไปท่องเที่ยวช่วงฤดูร้อนตามปกติ นับตั้งแต่เกิดวิกฤติเศรษฐกิจในยุโรปตั้งแต่ปี 2551 เป็นต้นมา ทำให้ความต้องการอาหารทะเลสูง และราคาสูงตาม ในชนิดที่สำคัญ อย่างไรก็ตามราคาสัตว์น้ำโดยทั่วไปลดลงในเดือนกันยายน และจะเป็นเช่นนี้ไปจนกว่าจะถึงช่วงปลายตุลาคมถึงต้นพฤศจิกายนที่จะมีการเร่งซื้อสัตว์น้ำ อย่างไรก็ตามทונהทำสถิติราคาสูงครั้งใหม่ ในเดือนกันยายน และการที่ค่าเงินยูโรแข็งค่า ทำให้มีสัตว์น้ำจากนอกยุโรปเข้ามามากขึ้น

ในช่วงสัปดาห์แรกของเดือนกันยายน ผู้แทนจาก 34 ประเทศเข้าร่วมประชุม FAO COFI Sub-Committee on Fish Trade ที่เมืองปูซาน เกาหลีใต้ มีการอภิปรายในหัวข้อ (1) การกำหนดพื้นที่ปกป้องทางทะเลและผลกระทบต่อการค้าสัตว์น้ำ Marine Protected Areas and their impact on fish trade (2) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (3) ประมงขนาดเล็ก (small-scale fisheries) (4) การลดการสูญเสียในกระบวนการหลังการจับ โดยผู้แทนให้ความสำคัญ FAO ในการสร้างศักยภาพให้กับประเทศกำลังพัฒนา และข้อตกลง Port State Measures เพื่อขจัดประมง IUU

ปลาหน้าดิน (Ground fish)

ในช่วงฤดูร้อนความต้องการปลาหน้าดินในยุโรปสูง ปลาคอดที่จับได้ส่วนใหญ่จะส่งไปยังตลาดปลาสดและตลาดปลาแช่แข็ง ส่วนน้อยที่นำไปทำปลาคอดหมักเกลือ ทั้งปลาคอดจากแปซิฟิก และจากแอตแลนติก ตลาดสหรัฐฯ ญี่ปุ่น และ จีน มีความต้องการปลาคอดสายพันธุ์ Gadus macrocephalus จากแปซิฟิกเพิ่มขึ้น ขณะที่ปลาคอดแอตแลนติกส่วนใหญ่ขายในตลาดยุโรปตอนเหนือในรูปแบบฟิเลแช่แข็ง โดยรวมปลาคอดหมักเกลือฟิเล จะมียุโรปสูงขึ้นในเดือนต่อไป

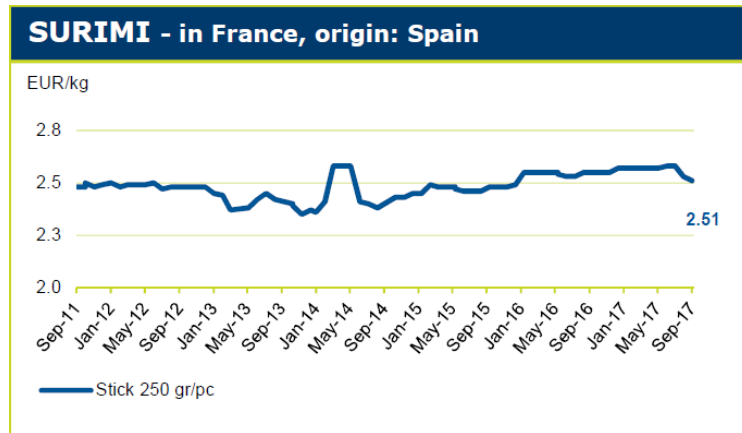
การจับปลาคอดจากโปแลนด์มีปริมาณต่ำในช่วงเดือนกันยายน แต่ความต้องการสูง ทำให้ราคาปลาคอดในตลาดโปแลนด์มีราคาสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ขณะที่การค้าปลีกอาหารทะเลในอังกฤษมีปริมาณการซื้อลดลงร้อยละ 1.3 ในปีที่ผ่านมา แต่ปริมาณและมูลค่าการซื้อปลา Haddock สูงขึ้นร้อยละ 5

แผนภูมิที่ 1 แนวโน้มราคาปลาคอดจากทะเลบอลติกในตลาดโปแลนด์

¹ European Price Report Issue 1/2017, January 2017. Rome, Italy.

ตลาดซูริมีมีราคาลดลงมาหลายเดือน ควบคู่กับราคาปลา Alaska Pollock ลดลง โดยที่ราคาซูริมีลดลงร้อยละ 3 จากช่วงต้นปี

แผนภูมิที่ 2 แนวโน้มราคาซูริมีนำเข้าจากสเปนในตลาดฝรั่งเศส

ปลาซีกเดียว (turbot) จากสเปนมีปริมาณมากในช่วงฤดูร้อน ทำให้ปลาซีกเดียวขนาดใหญ่มีราคาลดลง ปลาขนาดเล็กกราคาคงที่ ทำให้ปลาซีกเดียวขนาด 500 กรัม ขายในราคาต่อกิโลกรัมเกือบจะเท่ากับปลาขนาด 3 กิโลกรัม ต่อไปคาดว่าราคาจะลดลงในช่วงฤดูหนาว เนื่องจากปลาซีกเดียวนิยมบริโภคกันช่วงฤดูร้อน

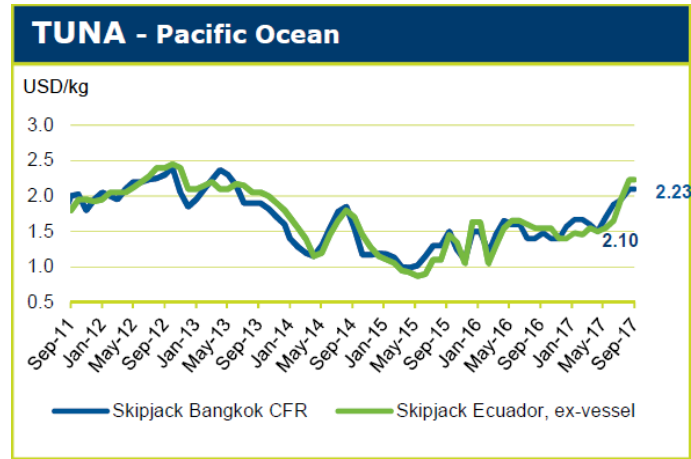
ปลาทูน่า (Tuna-Billfishes)

การทำประมงทูน่าบริเวณแปซิฟิกตะวันตกและแปซิฟิกตอนกลางได้ปริมาณต่ำ เนื่องจากอยู่ในช่วงห้ามทำประมงโดยใช้อุปกรณ์ช่วยทำประมงประเภทเครื่องมื่อล่อปลา (Fish Aggregating Device : FADs) ก่อนที่จะสิ้นสุดในเดือนหน้าสำหรับเรือจาก สหรัฐฯ ญี่ปุ่น และ เกาหลีใต้ โรงงานไทยมีวัตถุดิบคงเหลือน้อย ราคาทูน่าท้องแถบ (skipjack) สูงขึ้นมาก แต่ยังคงต่ำกว่าราคาสูงสุดในช่วงปี 2555 แต่ถ้าราคามีแนวโน้มจะทำลายสถิติราคาเดิมที่ 2,500 เหรียญสหรัฐฯต่อตัน

การทำประมงทูน่าบริเวณแปซิฟิกตะวันออกได้ปริมาณต่ำ เนื่องจาก IATTC² ห้ามจับสัตว์น้ำ จนถึงวันที่ 8 ตุลาคม เรือจากเอกวาดอร์ร้อยละ 30 เข้าร่วมข้อตกลงนี้ เรือประมงรายงานปริมาณการจับต่ำ และโรงงานแปรรูปแจ้งว่าสินค้าคงเหลือน้อย ราคาที่ตลาด Manta ยังคงสูงกว่าที่กรุงเทพฯ โรงงานแปรรูปคาดว่าราคาจะลดลงในเดือนกันยายน ถึงแม้ว่าปริมาณการจับต่ำและความต้องการปลาทูน่าท้องแถบในตลาดยังคงสูงก็ตาม

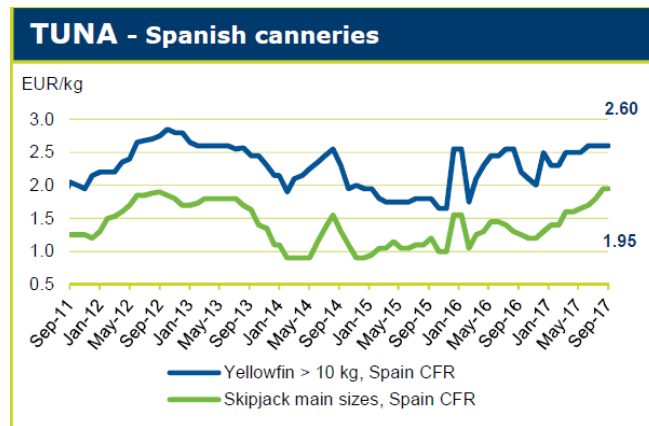
การทำประมงในมหาสมุทรอินเดียเพิ่มขึ้นและมีการขนถ่ายสินค้ามากขึ้น โรงงานแปรรูปยังคงมีวัตถุดิบเพียงพอ ราคาทูน่าท้องแถบและครีบเหลืองสูงต่อเนื่อง เนื่องจากความต้องการที่ตลาดกรุงเทพฯและ Manta สูง

² IATTC Inter-American Tropical Tuna Commission คณะกรรมาธิการทูน่าเขตทวีปอเมริกา

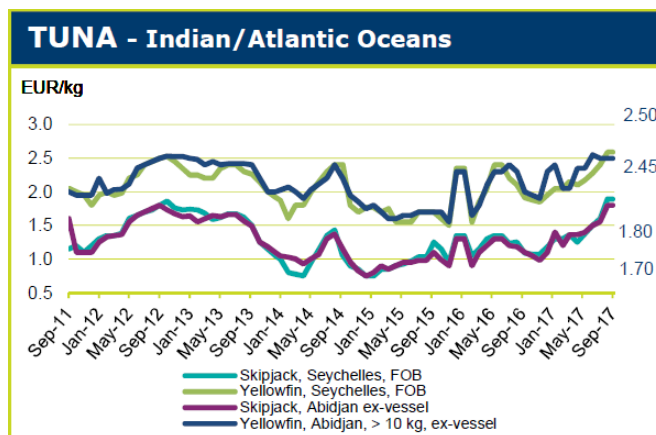

แผนภูมิที่ 3 แนวโน้มราคาปลาทูน่าท้องแถบจากกรุงเทพฯ และเอกวาดอร์ (ราคาสินค้าหน้าท่า)

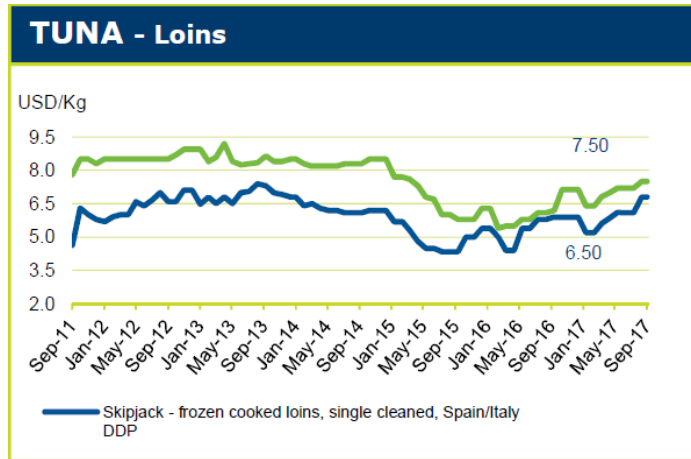
การทำประมงในมหาสมุทรแอตแลนติกอยู่ในระดับปานกลาง โรงงานแปรรูปรายงานปริมาณวัตถุดิบพอเพียงเมื่อเทียบกับเดือนก่อน ราคาทูน่าท้องแถบและครีบเหลืองในยุโรปยังคงที่ เนื่องจากโรงงานปิดเดือนสิงหาคมช่วงวันหยุดฤดูร้อน และการดำเนินการผลิตเพิ่มขึ้นเข้ามา

แผนภูมิที่ 4 แนวโน้มราคาปลาทูน่าท้องแถบและครีบเหลืองในตลาดสเปน

แผนภูมิที่ 5 แนวโน้มราคาปลาทูน่าท้องแถบและทูน่าครีบเหลืองจากมหาสมุทรอินเดียและมหาสมุทรแอตแลนติก

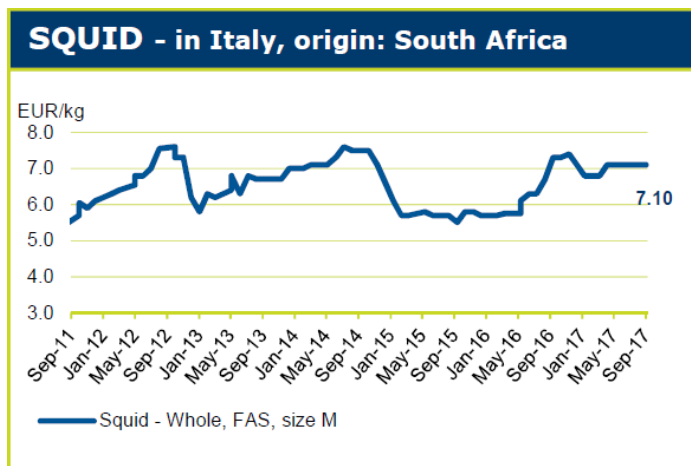
แผนภูมิที่ 6 แนวโน้มราคาเนื้อปลาทูน่าลอยนึ่งปรุงสุกแช่แข็งในตลาดสเปนและอิตาลี

ปลาผิวน้ำขนาดเล็ก (Small Pelagics)

ปลาเฮอริงจากโปแลนด์มีปริมาณมากในช่วงสิ้นฤดูร้อน แต่ความต้องการต่ำ ราคาจึงลดลง และยังส่งผลให้ราคาปลา sprat ในตลาดลดลงตามไปด้วย ทั้งที่ปริมาณการจับต่ำ

หมึก (Cephalopods)

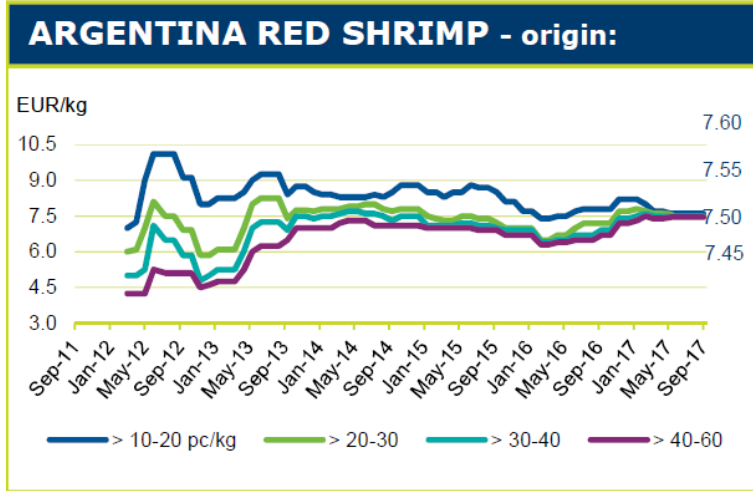
หมึกกล้วย (squid) ในตลาดยุโรปมีปริมาณสูงกว่าปีที่ผ่านมา ปริมาณการจับต่ำในมหาสมุทรแอตแลนติกทางตะวันตกเฉียงใต้ หลังจากช่วงที่มีผลผลิตสูงในเดือนมีนาคม 2560 เป็นต้นมา การจับหมึกบริเวณแอฟริกาตอนใต้ได้ปริมาณลดลง แต่ยังคงมีหมึกขนาดเล็กในตลาด ราคาหมึกตามค่าเงินยูโรลดลงในเดือนกันยายน เนื่องจากค่าเงินยูโรแข็งค่าขึ้น หมึกกระดองในตลาดยุโรปมีปริมาณลดลง และราคาสูงขึ้นมาก ในบางขนาดราคาสูงขึ้นถึงร้อยละ 25 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา

แผนภูมิที่ 7 แนวโน้มราคาหมึกจากแอฟริกาใต้ในตลาดอิตาลี

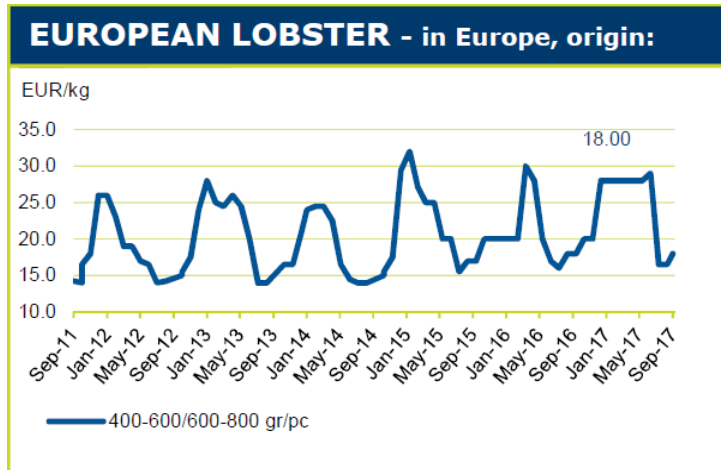
กุ้ง (Crustaceans)

ในปี 2560 อาร์เจนตินามีผลผลิตกุ้งสูง ในขณะที่ประเทศอื่นๆ หลายประเทศมีผลผลิตกุ้งจากการเพาะเลี้ยงต่ำ ราคากุ้งอาร์เจนตินาจึงสูงกว่าโดยเปรียบเทียบ และมีผลกำไรสูง กุ้งขนาดใหญ่ในซุบเปอร์มาร์เก็ตมีการส่งเสริมการขาย ทำให้มีการจับกุ้งขนาดใหญ่เพิ่ม จากแผนภูมิจะเห็นว่าราคากุ้งทุกขนาดขายที่ราคาเกือบจะเท่ากันที่ 7.45 – 7.60 เหรียญสหรัฐฯต่อกิโลกรัม ต่างจากปีก่อนหน้าซึ่งส่วนต่างจะอยู่ที่ 3 เหรียญสหรัฐฯต่อกิโลกรัมระหว่างขนาดเล็ก (40-60) กับขนาดใหญ่ (10-20) ตัวต่อกิโลกรัม

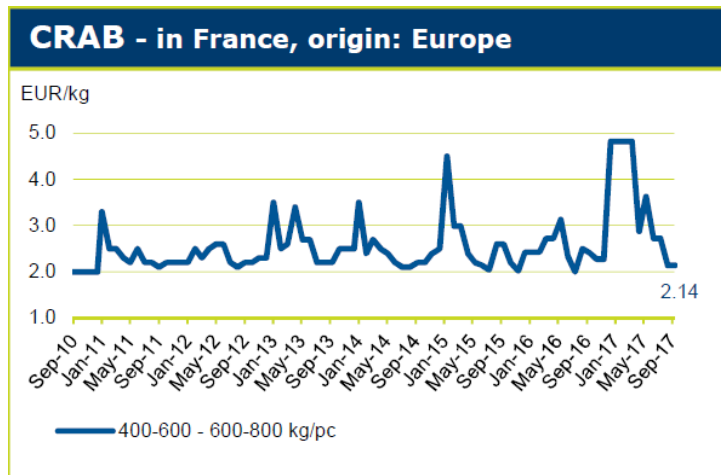

แผนภูมิที่8 แนวโน้มราคากุ้ง red shrimp จากอาร์เจนตินา

ปริมาณปูและกุ้งล็อบสเตอร์ในตลาดยุโรปลดลง เนื่องจากเข้าสู่ฤดูใบไม้ร่วงที่มีสภาพอากาศแปรปรวน ทำให้คาดว่าราคาจะสูงขึ้น ในส่วนของปูในช่วงนี้ราคาลดลงตามฤดูกาล เนื่องจากมีปริมาณในตลาดสูงเกินความต้องการ

แผนภูมิที่9 แนวโน้มราคาปูโรแปียนล็อบสเตอร์ในตลาดยุโรป

แผนภูมิที่10 แนวโน้มราคาปูจากฝรั่งเศสในตลาดยุโรป

วัตถุดิบในช่วงฤดูร้อนจาก New Brunswick และ Maine สหรัฐฯ มีปริมาณคงที่ ราคาสินค้านำเข้าต่ำกว่าในช่วงฤดูใบไม้ผลิ เนื่องจากราคาวัตถุดิบลดลง ความต้องการกุ้งล็อบสเตอร์ทั้งตัวในตลาดสหรัฐฯลดลง เนื่องจากค่าเงินเหรียญสหรัฐอ่อนค่าในช่วงฤดูใบไม้ผลิ

ความตกลงการค้าระหว่างแคนาดาและยุโรปมีผลเมื่อวันที่ 21 กันยายน ทำให้ภาชีนำเข้าล็อบสเตอร์จากแคนาดาไปยุโรปลดลง และภาชีจะลดลงเป็น 0 ภายใน 4-5 ปี ทำให้น่าจะมีการนำเข้าสูงขึ้น

หอยสองฝา (Bivalves)

หอยแมลงภู่งูฝรั่งเศส (French Bouchot , French rope) และหอยแมลงภู่งูจากเนเธอร์แลนด์มีปริมาณมากในตลาดฝรั่งเศส และมีการปิดฉลาก French Pole mussels เพื่อคัดแยกสินค้าตามคุณภาพ เพื่อเพิ่มมูลค่า

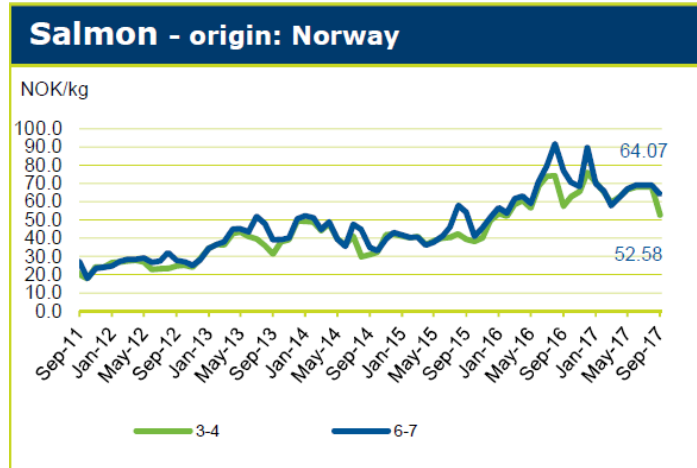
สถาบันวิทยาศาสตร์ของฝรั่งเศส (French scientific institutution : IFREMER) รายงานการติดตามอัตราการตายของหอยนางรม (oyster mortalities) เมื่อวันที่ 28 สิงหาคมพบว่าโดยเฉลี่ย ลูกพันธุ์หอยนางรมมีอัตราการตายสะสมร้อยละ 63.7 โดยมีความแตกต่างและผันผวนสูงในแต่ละพื้นที่ ส่วนหอยนางรมวัยอ่อนและหอยนางรมตัวเต็มวัยมีอัตราการตายต่ำกว่ามากที่ระดับร้อยละ 5.6 และร้อยละ 5.2 ตามลำดับ โดยอัตราการตายจะสูงขึ้นกว่าช่วงเดือนก่อนหน้า ในช่วงปลายเดือนสิงหาคมอัตราการตายของลูกพันธุ์หอยนางรมสูงกว่าช่วงเดียวกันของปี 2559 เล็กน้อยแต่อัตราการตายของหอยนางรมวัยอ่อนและหอยนางรมตัวเต็มวัย ยังคงต่ำกว่าของปีที่ผ่านมา

ปลาแซลมอน (Salmon)

สมาคมอาหารทะเลนอร์เวย์ (The Norwegian Seafood Council : NSC) รายงานการส่งออกแซลมอนเพาะเลี้ยงจนถึงเดือนสิงหาคม ปี 2560 ปริมาณ 614,400 ตัน มูลค่า 5,376 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ปริมาณสูงขึ้นร้อยละ 1 มูลค่าสูงขึ้นร้อยละ 11 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2559 เฉพาะเดือนสิงหาคมส่งออก 90,700 ตัน มูลค่า 704 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ช่วงครึ่งแรกของปี 2560 ผลผลิตลดลงและราคาสูงกว่าช่วงเดียวกันของปีก่อนหน้า แต่ช่วงหลังของปีมีการจับเพิ่ม ทำให้ราคาลดลงในรอบ 20 เดือนในสัปดาห์ที่ 37 ของปี รายงานราคาแซลมอนส่งออกเฉลี่ยอยู่ที่ 6.04 – 6.24 เหรียญสหรัฐฯต่อกิโลกรัม ต่ำกว่าดัชนีราคาของ Fish Pool Index ที่ 6.74 เหรียญสหรัฐฯต่อกิโลกรัม ในช่วงสัปดาห์เดียวกันของปีที่ผ่านมา โดยปลาขนาดใหญ่มีราคาลดลงมากกว่า ราคาแซลมอนแอตแลนติกจากอังกฤษในช่วงเข้าสู่ครึ่งหลังของปีลดลงเช่นกัน เมื่อเทียบกับราคาเมื่อช่วงต้นปี แต่ราคาในเดือนกรกฎาคมสูงกว่าช่วงเดียวกันของปี 2559 เล็กน้อย ตามค่าเงินปอนด์อังกฤษ

แนวโน้มราคาแซลมอนลดลง โดยเฉพาะสำหรับผู้ซื้อที่นำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ขั้นกลาง อย่างเช่นผู้ทำแซลมอนรมควัน และโรงงานแปรรูป ซึ่งเผชิญกับต้นทุนวัตถุดิบสูงมาระยะหนึ่ง ราคาล่วงหน้า (forward prices) คาดว่าราคาแซลมอนจะลดลง ช่วงปลายปี 2560 อย่างไรก็ตามแซลมอนมีผลผลิตสูง ทำให้ราคาลงชั่วคราว เนื่องจากความต้องการของตลาดยังคงสูงจากผู้ซื้อจากทั่วโลกที่แข่งขันกันอย่างมาก

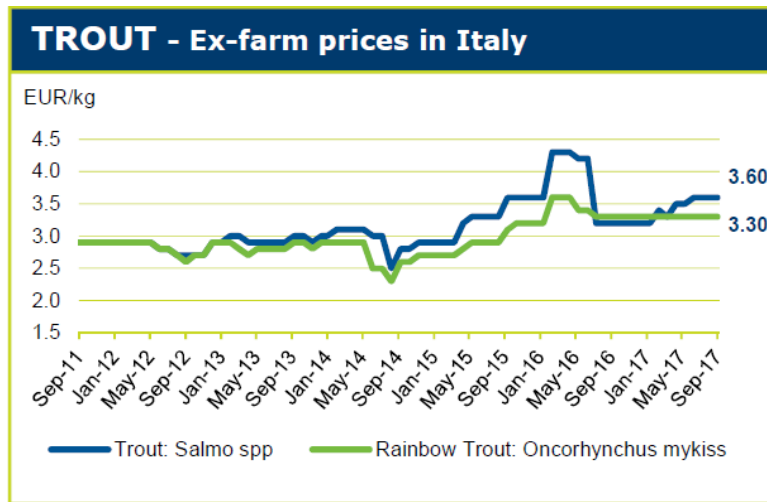
ราคาแซลมอน ณ ปัจจุบันใกล้จุดต่ำสุดของปีนี้ เนื่องจากความต้องการในช่วงไตรมาสสุดท้ายจะสูงขึ้นเพื่อมาดูดซับผลผลิตส่วนเกินที่มีอยู่ในขณะนี้ เฮอร์เคน Irma ในสหรัฐฯ ทำให้แซลมอนที่ส่งมาจากชิลีผ่านทางไมอามี ไม่สามารถผ่านได้ แต่ก็ไม่น่าจะส่งผลกระทบต่อราคาในตลาดยุโรปมากนัก

แผนภูมิที่11 สถานการณ์ราคาแซลมอนจากนอร์เวย์

ปลาเทราต์ (Trout)

ในเดือนสิงหาคมปี 2560 ปริมาณส่งออกปลาเทราต์จากฟาร์มเลี้ยงในนอร์เวย์ ปริมาณ 3,700 ตัน มูลค่า 30.08 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ปริมาณลดลงร้อยละ 38 และมูลค่าลดลงร้อยละ 25 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อนหน้า แต่การส่งออกยังดีกว่าตอนต้นปี อย่างไรก็ตามปริมาณปลาเทราต์ขาดตลาด โดยปริมาณและราคาปลาเทราต์จากอิตาลีมีระดับคงที่ในขณะนี้

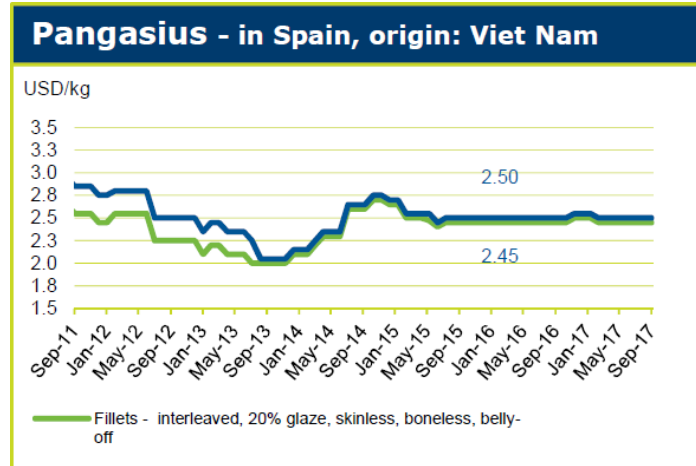

แผนภูมิที่12 สถานการณ์ราคาปลาเทราต์หน้าฟาร์มในตลาดอิตาลี

ปลาน้ำจืด (Freshwater fish)

การค้าปลา Nile perch อยู่ในสถานะซบเซา เนื่องจากปริมาณจับจากทะเลสาบ Victoria ได้น้อย ราคาจึงขึ้นไปอยู่ระดับสินค้าที่มีราคาแพงที่ 16.99 ยูโรต่อกิโลกรัม ที่ตลาดค้าปลีกในอิตาลี สำหรับปลาน้ำจืดชนิดอื่นๆ มีราคาขายคงที่ ในระดับราคาต่ำกว่า

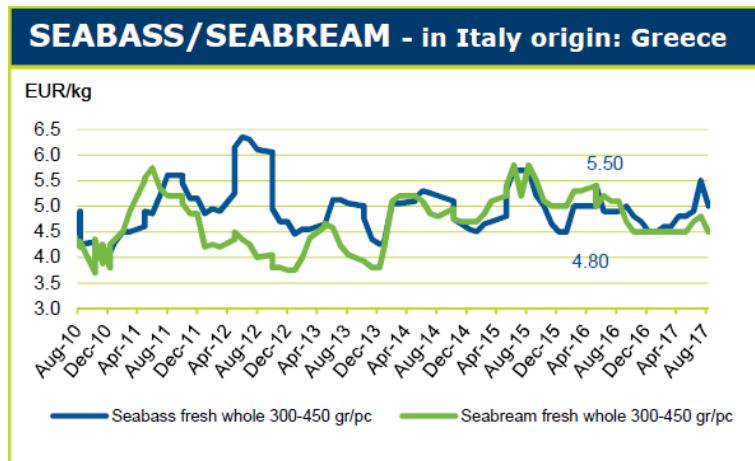
แปรรูปเสริมการค้าปลา paiche (Arapaima gigas) ในตลาดยุโรป เป็นปลาน้ำจืดขนาดใหญ่ที่สุดชนิดหนึ่ง ที่อยู่ในรายการสัตว์น้ำ CITES ภาคผนวก 2 ทั้งนี้จะมีการออกใบรับรองว่ามาจากการทำประมงที่เหมาะสม

แผนภูมิที่ 13 สถานการณ์ราคาปลาแพงกาเซียสจากเวียดนามในตลาดสเปน

ปลากะพงขาว (Seabass) ปลาตะเพียนทะเล (Seabream) และปลา Meagre³

ราคาปลาขนาดเล็กลดลงร้อยละ 2 ขณะที่ปลาขนาดอื่นๆ ราคาคงที่ เศรษฐกิจของสหภาพยุโรปฟื้นตัวต่อเนื่อง การท่องเที่ยวฟื้นทำให้ความต้องการจากตลาดเมดิเตอร์เรเนียนสำหรับปลากะพงขาวและปลาตะเพียนทะเลสูงขึ้น ซึ่งเป็นปลาที่นิยมในภัตตาคาร แต่ผลผลิตปลาทั้งสองจากกรีซและตุรกีมีมาก และส่งออกมากกว่าปีที่ผ่านมา ทำให้ผลสุทธิราคายังคงลง และราคาขายส่งในปลาขนาดหลักๆ ต่ำกว่าปีก่อนๆ ถึงแม้ว่าจะเป็นช่วงที่มีความต้องการสูงในไตรมาสที่สองก็ตาม ผู้สังเกตการณ์ให้ความเห็นตรงกันว่าเป็นเพราะมีผลผลิตเข้าสู่ตลาดมากเกินไป อุตสาหกรรมมีทางเลือกที่จะจัดการกับปัญหานี้ กล่าวคือราคาที่ต่ำจะทำให้ได้ตลาดที่ไม่ใช่ตลาดดั้งเดิมมากขึ้น ขณะที่การเพิ่มความหลากหลายของผลิตภัณฑ์จะช่วยให้ผู้บริโภคบริโภคมากขึ้น ภายใต้บริบทของสภาพเศรษฐกิจยุโรปที่มีการฟื้นตัว

แผนภูมิที่ 14 สถานการณ์ราคาปลากะพงขาวและปลาตะเพียนทะเลจากกรีซในตลาดประเทศอิตาลี

³ ปลา Meagre เป็นปลากินเนื้อ อาศัยอยู่บริเวณผิวน้ำตามชายฝั่งบริเวณมหาสมุทรแอตแลนติก ตั้งแต่ฝรั่งเศส ถึงเซเนกัล และทะเลเมดิเตอร์เรเนียน